

KNJIŽEVNOST

Jani Kozina, Mateja Šmid Hribar, Saša Poljak Istenič, Jernej Tiran, Nela Halilović:
Družbeni učinki urbanega kmetijstva

Georitem 31

Ljubljana 2019: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 108 strani,
 ISBN 978-961-05-0177-0 (tiskana različica), ISBN 978-961-05-0178-7 (elektronski vir)

Mestno kmetijstvo lahko v različnih oblikah odgovori na številne izzive, povezane z življenjem v mestih. V razvitih državah se ti nanašajo predvsem na okoljske probleme, prilagajanje podnebnim spremembam, trajnostnemu razvoju mest, kakovosti hrane ali na iskanje novih gospodarskih poti ter poslovnih modelov. Pomemben pa je tudi družbeni vidik, čemur se posveča nova knjiga v knjižni zbirki Georitem. V njej avtorji želijo predstaviti urbano kmetijstvo kot učinkovito sredstvo za doseganje širših družbenih učinkov s posebnim poudarkom na gradnji socialne vključenosti in kohezije. Rdeča nit poglobljenega teoretičnega uvoda in bogatega pregleda konkretnih primerov je participacija oziroma sodelovanje v odločevalskem procesu, ki je ključen dejavnik trajnostnega urbanega razvoja.

V uvodnem poglavju se avtorji najprej posvetijo razjasnitvi osnovnih pojmov in tipologiji urbanega kmetijstva. Zberejo tudi pregled dosedanjih dosežkov na področju preučevanja participacije in socialnega vključevanja skozi urbano kmetijstvo. Tematika presega meje slovenskega ozemlja, zato avtorji osvetlijo tako nacionalne instrumente in zakonodajo, ki ureja to področje, kot tudi mednarodne strateške dokumente in številne projekte evropskega sodelovanja.

V nadaljevanju sledi predstavitev dobrih praks urbanega kmetijstva s širšimi družbenimi učinki z območja Srednje in Vzhodne Evrope, ki jih avtorji razdelijo v skupine skupnostnih vrtov, vzgojno-izobraževalnih vrtov, socialnih vrtov in terapevtskih vrtov. V knjigi je podrobneje predstavljen in analiziran tudi primer urbanega kmetijstva v Velenju. Bralec tako lahko spozna celoten razvoj, od prvih zametkov

vzpostavljanja po načelu vrtnega mesta, do raznovrstnih oblik urbanega kmetijstva temelječih na socialnem vključevanju, ki so Velenjčanom na voljo danes.

Avtorji ugotavljajo, da večji del urbanih vrtov nastane na pobudo lokalnih skupnosti in nevladnih organizacij, zato sklepna priporočila za razvoj te dejavnosti v Sloveniji v prvi vrsti naslavljajo prav njih. Poseben poudarek je namenjen vključevanju ranljivih skupin prebivalstva – urbano kmetijstvo je lahko učinkovit način za njihovo povezovanje z lokalno skupnosti, omogoča jim stik z odločevalci, obenem pa v njihova življenja prinaša mir, sprostitvev, priložnost za druženje in prenos znanja. Na pomen tovrstne družbene vrednosti opozarja tudi avtor predgovora, urbani sociolog Aidan Cerar.

Knjiga je prosto dostopna na spletnem naslovu: <https://giam.zrc-sazu.si/sl/publikacije/druzbeni-ucinki-urbanega-kmetijstva#v>.

Nika Razpotnik Visković

Martin Pogačar, Jasna Fakin Bajec, Petra Kolenc, Jernej Tiran, Katarina Polajnar Horvat, Aleš Smrekar: Zeleno je dobro. Načrtovanje urbanih zelenih površin z ljudmi, ne za ljudi

Ljubljana 2019: Inštitut za kulturne in spomske študije ZRC SAZU, Založba ZRC, 71 strani, ISBN 978-961-05-0192-3

Po katalogu dobrih praks participativnega urbanega kmetijstva, ki ga je leta 2018 izdal Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, je pričujoče delo še eno pozitivno presenečenje, kjer sta v ospredju participacija in načrtovanje zelenih površin. Participacija oziroma participativno načrtovanje je postal popularen koncept, čeprav ga poznamo že dolgo časa. Klasično ali racionalno prostorsko načrtovanje, ki je bilo značilno za povojno obdobje vseh evropskih držav in je značilno tudi za današnjo Slovenijo, temelji na vlogi državnih institucij, ki v sodelovanju s stroko »usmerja« prostorski razvoj. Zainteresirano javnost se razume bolj kot subjekt, ki ga je treba v najboljšem primeru ali »seznaniti« z načrtovalski-